СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 251. ДЖЕРЗІ СИТИ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 27-го ЖОВТНЯ 1951. No. 251. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, OCTOBER 27, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свобода": BErgen 4-0807 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

КАМПАНІЯ ЗА КАНДИДАТУРУ АЙЗЕНГАВЕРА

Вашингтон, 25 жовтня. — Кампанія за кандидатуру ген. Д. Айзенгавера на президента від Республіканської партії набрала поважного значення з хвилиною, коли провідний нюйорський республіканський щоденник „Н. И. Гералд Трибюн" у виданні з четверга помістив на першій сторінці редакційну статтю з заявою повної підтримки кандидатури ген. Айзенгавера. Президент Труман у своїй пресовій конференції визнає, що згаданий щоденник вибрав гарну людину як свого кандидата, одначе він вірить у двопартійну систему й тому, на його думку, Демократична партія поставить свого окремого кандидата на президента, а не кандидата з Республіканської партії. Прихильники кандидатури Айзенгавера, які досі працювали в укритті, від тепер готуються до відкритої кампанії, заповідаючи, що за два тижні буде готовий краєвий комітет для такої кампанії. Тоді також почнуть збирати агітаційні фонди в переконанні, що до того часу Айзенгавер заявить, що він прийме кандидатуру „серед таких обставин".

Сен. Тефт за перевірку „видатків на мир і забезпеку"

Дотеперішній єдиний кандидат на президента, республіканець сен. Роберт А. Тефт, на зібранні промисловців у Питсбургу, в Пенсилвенії, зажадав створення цивільно-військової комісії, яка б перебрала, чи справді такі великі видатки потрібні „на запевнення миру й безпеки Злучених Держав". Він хоче зробити це, щоб стримати інфляцію і щоб скласти більше „добірну" програму краєвої оборони. — У Шікаґо республіканський сен. Стайлс Бриджес з Ню Гемшир виголосив промову в кушнірській раді, у якій він подав головні точки для програми своєї партії в наступному році. Між ними є вимога чистки в департаменті стейту; впертіша політика супроти Росії; перемоґа у війні в Кореї або залишення війни; дозвіл на озброєння Японії; залишення европейської колоніяльної політики в Азії й Африці; поміч Західній Німеччині стати союзником Заходу у боротьбі проти комунізму.

БЕЗМЕЖНА КІЛЬКІСТЬ АТОМОВОЇ ЗБРОЇ

Шікаґо. — Голова Об'єднаної Конгресової Комісії Атомової Енерґії, ген. Брайен Мек Магон, заявив на зібранні фізиків, що вже наближається кінець атомовій недостачі й „якщо ми сміло збільшимо гроші й засоби, призначені на нашу атомову програму, можемо передбачувати цілі тузіни різних родів зброї, кількістю тисячів десяток тисяч штук". Дальше сказав він: „Атомову зброю вживатимуть не тільки проти стратеґічних цілей, але теж і проти самих повітряних баз, з яких аґресори можуть почати атаку проти нашої нації. А що найважніше, ми можемо передбачувати вжиття атомової зброї проти вояків в одностроях і війська на полі бою. Подумайте, яке значення має це при обороні проти Сталінських масових армій! Як це скріпить наших західньо европейських приятелів у їхніх змаганнях до опору! Насправді ми стоїмо на порозі революції в продукції у вживанні атомової зброї — революції яка дасть нам силу відстрашити Кремль".

125 ОСІБ В АМЕРИКАНСЬКІЙ ДЕЛЕҐАЦІЇ ДО АСАМБЛЕЇ ОН.

Ню Йорк. — Кораблем „Амеріка" виїхали в четвер 125 осіб, приділених до делеґації Злучених Держав на наради Генеральної Асамблеї в Парижі на 6 листопада. Корабель від'їхав з морської бази на Статен Айленд, де докові робітники залишили страйк. У проводі делеґації їде секретар стейту Дін Ачесон, Ворен Остин, пані Елінор Рузвелт, Ернест Ґросс і д-р Филип Джессуп. Ачесон сказав кореспондентам, що він надіється мати великі досягнення на Асамблеї. Головними точками нарад має бути справа миру, розв'язка Корейської справи і діяння після перемир'я в Кореї.

МОЛОЧАРІ ДІСТАЛИ ПІДВИШКУ ПО $10.80 НА ТИЖДЕНЬ

Ню Йорк. — Після одного дня загального страйку, під час якого мешканці великого Ню Йорку не дістали молока ні домів ні в крамницях, прийшло до порозуміння між власниками молочарень і 15,00 робітниками, що працюють при його постачанні. Робітники дістали підвишку по $10.80 на тиждень і 12,000,000 жителів Ню Йорку й передмість дістали молоко в п'ятницю ранком. Одначе вони не знатимуть ціни молока, яка підвищена майже водночас з підписанням контракту. Кажуть, що підвишка ціни буде по одному центі або півтора цента на кварті. На підвишку мусить зґодитися окружне бюро стабілізації цін.

Невдале посередництво в страйку докових робітників.

Інше становище запанувало в страйку докових робітників, в якому непорозуміння між двома воюючими групами довело до бійки. Після трьох днів безупинних спроб довести між робітниками і підприємцями до порозуміння в справі підвишки платні, асистент посередництва, Клейд М. Милс, заявив, що він вичерпав усі можливі засоби для полагодження непорозумінь, одначе не найшов жадної розв'язки. „Цей нестерпний стан мусить бути закінчений негайно" сказав він кореспондентам. Ми рекомендуємо, щоб робітники повернулися до роботи негайно, а тоді можна буде вести дальші переговори". — З уваги на таке становище не можна передбачити, що станеться з кораблем „Дженерал Елтиндж", що везе скитальників.

В АМЕРИЦІ

● **Телескопічну камеру для фотографування льоту куль в повітрі** показували на з'їзді Оптичного Товариства Америки. Вона може фотографувати речі в повітрі з віддалі трьох миль.

● **Систему радару для попередження мешканців ЗДА перед повітряним нападом** ворога вже закінчено. Кошти цього устаткування досягли $295,000,000. Закінчено також охорону Конґресу від повітряних нападів.

● **Звільнили з тюрми в Канаді** атомового шпиґа, Дейвида Ґордона Лунана. Він був канадським урядовцем, доки не попав у тюрму в 1946 р. за шпигунство в користь Росії.

● **Виїде до Німеччини 28 дивізія Краєвої Ґвардії,** яка рекрутується в Пенсилвенії. Перший контингент, що нараховує 4,000 вояків, виїде після паради у Филаделфії 11 листопада.

● **Братство залізних палячів і машиністів заповідає страйк** з загрозою зупинити увесь залізничий рух. Спір між братством і залізничими підприємствами не поладнаний вже два роки.

● **Внутрішній неспокій людини походить від усілякого жаху й традиційного залякування,** твердить англійський філософ Вертранд Россел, що приїхав до Ню Йорку на Форум щоденника „Ню Йорк Гералд Трибюн". Брак спокою — це брак щастя, каже Россел.

● **Підвишку платні дістали від 1 липня федеральні працівники** за підписом закону президентом Труманом 24 жовтня. Коло 1,100,000 білоковнірцевих робітників дістануть підвишку по $300—$800 річно. Це збільшить федеральний видаток на $420,000,000 річно.

АНГЛІЙСЬКІ ВИБОРЦІ В ЛОНДОНІ вітають консервативного лідера Винстона Черчила (відміченого стрілкою), як він приїхав до виборчого льокалю, щоб віддати свій голос. На підставі дотеперішніх підрахунків голосів партії Черчила заповідається перемогу у виборах, що означало б признавення Черчила знову премієром Англії.

КОНСЕРВАТИСТИ ПЕРЕМОГЛИ У ВИБОРАХ В АНГЛІЇ

Лондон, 26. жовтня. (Радіоповідомлення в год. 10.30). — Консервативна партія Винстона Черчила в тій хвилині здобула більшість місць в новому парляменті і тим самим вийшла переможно з вчорашніх виборів.

Лондон, п'ятниця 26. жовтня. — Консервативна партія Винстона Чорчила в дотеперішніх підрахунках висліду англійських виборів до парламенту вже здобула 11 місць від урядової досі лейбуристської партії Клемента Атлі. Останні підрахунки виборів, передані по радіо в год. 7:30 рано, виказують такий результат здобутих мандатів: лейбуристи — 182, консерватисти — 169, лібераали — 2, ірляндська партія — 1, комуністи — 0. Дотеперішні підрахунки походять головно з міст та індустріяльних центрів, в яких лейбуристи мали помітну перевагу. Очікується дальшого висліду із сільських районів, що раніше були більше консервативні. Це дає спостерігачам причину заповідати перемогу консерватистів. — Досі підраховано тільки дещо більше ніж половину мандатів, бо 354 на всіх 625. Лейбуристська партія в дотеперішніх підрахунках випередила консерватистів тільки на 13 мандатів. В попедніх виборах, в яких лейбуристи були здобули заледви кілька мандатів більше, вони в такій стадії підрахунку голосів мали 60 мандатів більше. — Це з черги дає спосерігачам причину до передбачувань перемоги консерватистів. Справа кінцевої перемоги вияснится щойно коло полудня, як наспіють підрахунки голосів з сільських районів. Лейбуристи ще не втрачають надії на перемогу і не признаються до поразки, хоча консерватисти вже схильні вважати себе переможцями. В загальному потверджується велику фреквенцію в голосуванні. Вибори пройшли спокійно та з питомою англійцям діловистю. Ввесь світ з великою увагою очікує нових повідомлень про дальші висліди голосувань і виборів.

АМЕРИКА ВИСИЛАЄ БОМБАРДУВАЛЬНИКИ ДО ФРАНЦІЇ

Вашингтон, 25 жовтня. — Команда повітряних сил оголошує, що дала наказ одному крилу бомбардувальників, відомих під назвою „Бі-26", відлетіти до повітряних баз у Франції. Їхні пілоти дістали вишкіл у техніці тактичної боротьби в повітрі. Одно крило, в числі коло 50, буде становити першу частину американських бомбардувальників, висланих до Европи після другої світової війни. Крім того секретар фльоти, Дан А. Кімбал, виявив, що Шоста фльота Злучених Держав, приміщена на Середземному морю, збільшена і має тепер понад 60 кораблів і що ця фльота має спроможність постачати атомові бомби. Військові зарядження робляться для охорони приземних американських військ, висланих до Европи. Тепер там є три дивізії, а четверта дивізія —це поліція. П'ята дивізія від'їде до Европи найближчого місяця, а крім того готується ще одна. У Німеччині перебуває два крила ракетних американських бомбардувальників марки Ф-84 і два крила для перевозу військ, складені з літаків С-82 і С-119. Одно крило Ф-86 для переловлювання ворожих літаків приміщее в Англії.

АЛІЯНТИ РІШЕНІ ПЕРЕДАТИ СПРАВУ ІТАЛІЇ ГЕНЕРАЛЬНІЙ АСАМБЛЕЇ ОН

Париж. — Французький мінітер закордонних справ заявив вчора, що Злучені Держави, Британія і Франція рішені передати справу членства Італії в Об'єднаних Націях їх Генеральній Асамблеї вже на найближчій сесії, якщоб Совєти в Раді Безпеки використали знову своє право вета проти цього. Чартер ОН вимагає, щоби подання в справі нового членства в ОН було насамперед затверджене Радою Безпеки й щойно тоді йшло під розгляд Генеральної Асамблеї. Совєти досі вже три рази використали своє право вета в Раді проти членства Італії й подібну акцію заповіли теж на майбутнє, якщо аліянти не погодяться на рівночасне прийняття до ОН південно-европейських совєтських сателітів. Генеральний секретар ОН, Трігве Лі, заявив, що він не бачить можливостей, як можна передати справу Італії Генеральній Асамблеї, оминаючи Раду Безпеки. Міністер Шуман не вияснив, як аліянти думають вийти з такого зачарованого кола.

ІРО ЗМІНИЛО СВОЄ СТАНОВИЩЕ ДО ЧЛЕНІВ УКРАЇНСЬКОЇ ДИВІЗІЇ, ПРИЗНАЮЧИ ЇМ ПРАВО ДП

Филаделфії. Генеральна Рада Міжнародної Організації для Втікачів (ІРО), на інтервенцію ЗУАДКомітету та американського представника в ІРО, Джорджа Ворена, змінила своє попереднє становище відьносно членів колишньої Української Дивізії, признаючи їм права ДП (переміщених осіб). Д-р Володимир Ґалан, екзекутивний директор ЗУАДКомітету, одержав від генерального директора ІРО, Мра Кінґелі, каблеґраму, з датою 25-го жовтня, в якій дослівно сказано: „Я радий, що можу вас повідоми, що згідно з Вашим баженням Головна Рада ІРО вже змодифікувала своє становище до членів Галицької Дивізії". Д-р Ґалан вияснює, що ця зміна відноситься до 400 молодих українців, колишніх членів Української Дивізії, яким ЗУАДКомітет вже переслав потрібні іміґраційні завірення, але які не могли з них скористати, не маючи права ДП. Цю перешкоду тепер усунено і вони зможуть скористати ще з переселенчого закону, якщо відповідатимуть звичайним іміґраційним вимогам. Проте, зміна становища ІРО є не тільки усуненням важливої іміґраційної перешкоди, але великою пермогою справедливости та рівночасно новим великим українським політичним досягненням. В справі зміни аліянтського відношення до членів Української Дивізії — роблено інтензивні заходи — вже від перших днів після закінчення війни і ці заходи робив однаково ЗУАДКомітет, УККомітет та практично всі українські репрезентації по обох боках океану. В останньому ця справа була видвигнена на Третіх Загальних Зборах ЗУАДКомітету у Филаделфії 13-го жовтня і тоді теж Екзекутива ЗУАДКомітету вислала відповідні каблеґрами до Дирекції ІРО та до американського представника Джорджа Ворена. Приявний на зборах директор Ради Добровільних Допомогових Агенцій в державному департаменті, Мр. Рінґфелд, обіцяв піддержати українські заходи в цій справі. ЗУАДКомітет очікує дальших вияснень та подробиць щодо згаданого в телеграмі Мра Кінґелі змодифікованого становища ІРО.

А. БАРАНОВСЬКИЙ ОЧОЛЮВАТИМЕ ПІДСОВЄТСЬКО-УКРАЇНСЬКУ ДЕЛЕҐАЦІЮ В ОН.

Москва. — Вчора тут повідомлено, що заступник „премієра" підсовєтської України, Анатоль Барановський, очолюватиме підсовєтсько-українську делеґацію на найближчій сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, що почнеться наступного місяця в Парижі. Французька амбасада в Москві повідомила, що досі совєтський уряд звернувся до неї за видачою 85 віз для совєтських делеґатів на сесію Генеральної Асамблеї, в тому 67 віз для самої совєтської делеґації, десять для українських підсовєтських делеґатів і вісім для білоруських. Цю останню делеґацію очолюватиме „міністер" закордонних справ, Кузьма Кісільєв.

АЛІЯНТИ ЗАПРОПОНУВАЛИ НОВУ ДЕМАРКАЦІЙНУ ЛІНІЮ В КОРЕЇ

Токіо, 26. жовтня. — Аліянтська делеґація на відновлених повних переговорах в справі перемир'я в Кореї запропонувала вчора нову демаркаційну лінію, що мала б простягатися великим, вигнутим на північ луком від побережжя Жовтого до побережжя Японського моря. Лінія мала б йти переважно по теперішній фронтовій лінії, хоча комуністи мали б дещо відступити зі своїх теперішніх південно-західних позицій, тоді, коли аліянти мали б теж здати деяку територію на сході. Аліянти рівночасно запропонували, — щоби здовж тої демаркаційної лінії створити широку на чотири кілометри (дві і пів милі) „нічию зону". Згідно з аліянтським пляном, аліянти і комуністи мали б відступити по приблизно 200 квадратних миль території, яку тепер мають в своїх руках. Пропозиції видвигнули аліянтські представники на вчорашній конференції підкомітетів. На чергових нарадах сьогодні вранці комуністи мали запропонувати інший плян, який передбачує відступ аліянтів до 38-мої паралелі та внаслідок якого аліянти мали б віддати коло 50 миль вдержуваної ними тепер території. Аліянтська делеґація рішучо відкидає ці пропозиції, обстоюючи при своїх. Це, як теж заяви комуністичної радіовисильні в Пейпіні не дають надії на швидке полагодження цеї справи та заповідають можливість нової „мертвої точки" на відновлених нарадах, подібно як вона існувала в тій самій справі демаркаційної лінії на минулих конференціях, заки їх комуністи перервали під видуманим закидом порушення аліянтами невтральної зони місця переговорів. Наради продовжуватимуться.

ПРОДОВЖУЮТЬСЯ ПОВІТРЯНІ БИТВИ В КОРЕЇ

Токіо. — Хоча сухопутні військові дії на корейському фронті обмежувались вчора тільки до спорадичних перестрілок між патрульними відділами та деякої ширшої акції аліянтів в районі Кумсонґ, повітряні сутички між аліянтськими і комуністичними літаками продовжувалися вже п'ятий день з черги з далеко більшою інтензивністю, ніж це було раніше. Кілька ворожих літаків було пошкоджених. Аліянти не мали жадних втрат. Тоді, коли аліянтські турболітаки розправлялися з такими ж ворожими, важкі аліянтські бомбардувальники засипали градом бомб всіх калібрів ворожі воєнні об'єкти, зокрема мости, комунікаційні шляхи, скупчення ворожих військ та інші військові споруди. До найзапекліших сухопутніх сутичок приходило в районі Кумсонґ, здобутого і забезпеченого аліянтами колишнього ворожого центру постачання та розподільного пункту в центральній Кореї.

КОНҐРЕС МИРУ В ЗАГРЕБІ ОДОБРЮЄ АЛІЯНТСЬКУ АКЦІЮ В КОРЕЇ

Загреб, Югославія. — На вчорашньому другому дні нарад т. зв. конґресу миру, зорганізованому в хорватській столиці за югославською ініціятивою для противаги недавньому комінформівському мировому конґресові у Варшаві, делеґати 14 країн недвозначно одобрили аліянтську колективну акцію проти комуністичної аґресії в Кореї. Аліянтську справу заступав головно американський представник, проф. Мозлі з Колумбійського університету, заявляючи, що це було б помилково вважати обі сторони винними в корейському конфлікті, бо тоді, коли там комуністи почали свою аґресію, в Кореї було тільки 400 американців. В дальшому більшість делеґатів теж недвозначно заявилася радше за колективними заходами безпеки, ніж за невтралізмом. Найбільше стурбування виявлено теперішніми збросневими перегонами.

СОВЄТСЬКА ІНДУСТРІЯ „ПЕРЕВИКОНАЛА ПЛЯН"

Москва. — Совєтське Центральне Статистичне Бюро повідомляє, що совєтська індустрія в третьому квартали цього року, отже за липень, серпень і вересень, перевиконала урядовий плян пересічно на 3 відсотки та перевищила продукцію в тому самому часі минулого року на 15 відсотків. Совєти подають свою статистику тільки процентами, але ніколи не називають кількости самої продукції. Хоча загальний плян продукції перевиконано на 3 відсотки, проте в повідомленні називається окремо сім міністерств, що продукційного пляну не виконали, між ними міністерство транспорту, міністерства будови автомобілів і ракторів та кораблебудівництва. В статистиці сказано, що „робітнича продуктивність" в цьому кварталі була на 9 відсотків більша, ніж в тому самому часі минулого року.

ЄГИПЕТ ЗАПОВІДАЄ ПЕРЕГОВОРИ З МОСКВОЮ

Каїро. Представник єгипетського міністерства закордонних справ заповів вчора, що в короткому часі почнуться єгипетсько-совєтські переговори в справі торговельного договору. Проєкт договору вже був переданий єгипетському амбасадорові в Москві з дорученням, щоб він представив його совєтському урядові. Рівночасно почалася широка акція в справі торговельних договорів Єгипту зі совєтськими сателітами. Совєтський Союз зі свого боку мав запропонувати Єгиптові далекойдучий торговельний договір, при чому головними торговельними продуктами мали б бути потрібне Єгиптові совєтське збіжжя і не менш потрібна Совєтам єгипетська бавовна, рис, манган та інші продукти. В найближчому часі мали б приїхати до Каїро, крім совєтської, теж румунська, мадярська і чеська торговельні делеґації. В Єгипті продовжується дальша гостра кампанія за єгипетсько-совєтським договором приязні, для піддержки Єгипту в його теперішньому конфлікті з Англією та Заходом в справі Суезу.

В СВІТІ

● **Українські, польські, литовські** та автрійські втікачі, що вже після війни були переселені до Англії та вспіли натуралізуватися, вперше взяли участь у вчорашніх англійських виборах — повідомляє Н. Й. Таймс з Лондону, додаючи, що для них були споруджені окремі виборчі льокалі в Олдбурі біля Бірмінґгему, де вони живуть в найбільшій масі.

● **Положення в Суезькому каналі** та англо-єгипетські стосунки дальше погіршилися, як єгипетський уряд почав ставити щораз нові перешкоди для корабельного руху через Суез.

● **Західно - німецький міністер** внутрішніх справ повідомив про збільшену підпольну активність насиланих зі Сходу комуністичних п'ятиколонників. В останньому вони почали масово перевозити контрабандою зброю зі Сходу для свого підпілля на Заході.

● **Совєтський уряд повідомив про** „звільнення" М. А. Сіліна з обов'язків совєтського амбасадора в Чехословаччині, та про призначення на його місце дотеперішнього одного із заступників міністра закордонних справ, А. І. Лаврентієва.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сиսі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday'sissue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВИЗВОЛЕННЯ ПОНЕВОЛЕНИХ— НАЙСИЛЬНІША ЗБРОЯ

„Думати категоріями атомових бомб — це автократія, але думати визвольними категоріями — це демократія", пише британський генерал, Дж. Ф. К. Фуллер в „Сатердей Івнінґ Повст" (з 27 жовтня 1951).

Ген. Фуллер пише про те, що Кремль найбільше боїться революції гноблених ним народів, а в першу чергу революції з боку не-російських народів, до яких Кремль застосовує методи народовбивства. Злучені Держави в очах ген. Фуллера — це модерний Титан, до якого Совєтам не рівнятись, коли йдеться про економічну чи воєнну силу. Тому саме Москва веде з ними холодну війну, бо знає, що гарячу мусіла б програти. Проте ген. Фуллер не дораджує уповати на цю силу. Гітлер був би розгромив Совєти, якби був менше довіряв своїй військовій силі, а звернув був більшу увагу на визволення народів з-під кремлівської неволі. Атомова бомба, вживана без глибокої застанови, чи, коли і де її вживати, може нанести демократіям великої шкоди і навіть об'єднати гноблені Кремлем народи в такий спосіб, як це було в час нападу Гітлера. Зате ясна, ідеалістична програма, і то вже тепер проголошена, яка гарантує поневоленим Москвою народам волю і незалежність, є — на думку ген. Фуллера — куди сильнішою і доцільнішою зброєю, ніж атомові бомби.

Ця стаття є ще одним доказом того, що між демократичними потугами маємо щораз більше людей, що добре визнаються на недомаганнях царської Росії та її червоних спадкоємців. Уся потуга Совєтів — це одна велика брехня, бо вона існує тільки в пропаґанді, а не в дійсності, пише ген. Фуллер та доказує, як дуже Росія залежна від тих країн, які вона заграбала, а населення яких її ненавидить. Перше місце приділене тут Україні, як найбагатшій природними багатствами і як тій, що ставить найсильніший спротив московсько-большевицькій диктатурі. Ген Фуллер переконаний, що коли б демократичні потуги поставились з увагою до проблеми поневолених Росією народів уже тепер, то хто знає, чи Совєти не розпались би навіть без війни. Він посувається аж так далеко в своїх заввагах, що, визнаючи Атлантійський Пакт сьогодні єдиним потенціяльним фронтом, зверненим проти Совєтського Союзу, приходить до висновку, що другим таким самим потенціяльним фронтом являється Антибольшевицький Бльок Народів (АБН). Він тої думки, що обидва ці фронти повинні разом працювати, бо тільки таким способом можна буде здійснити властиву ціль Заходу — цілковиту ліквідацію большевицького варварства, без чого не може бути мови про мир у світі. Саму програму АБН представляє ген. Фуллер так: розподіл Совєтського Союзу на окремі самостійні держави; спротив усяким комбінаціям відновлення російського імперіялізму, царського, соціялістичного, демократичного, республіканського чи комуністичного; спротив російській федерації, яка згодом довела б цілком певно до російської геґемонії.

Як бачимо, у важкій боротьбі з кремлівською аґресією, також і справа будучої Росії набирає в англомовнім світі щораз більшої серйозности. Це й причина, чому тепер так багато гістерії в тих, що хотіли б за всяку ціну рятувати цілість Росії, не зважаючи не тільки на поневолені нею народи, які не хочуть бути з Москвою в спілці, але також і на те, що збереження цілости Росії могло б коштувати демократії, а зокрема воно шкідливе для Злучених Держав, бо могло б привести навіть до програшу їх в евентуальній війні з Кремлем.

Кандидати на президента

В той самий день, коли англійський нарід пішов до виборчих урн, щоб вибрати собі новий парлямент, а з ним і новий уряд, один з провідних великих американських щоденників, „Ню Йорк Геральд Трибюн", проголосив інтересну заяву, видвигаючи кандидатуру ген. Двайта Айзенгавера на президента Злучених Держав з Республіканської партії при найближчих виборах в листопаді наступного року. У великій заяві про „Час і Людину" щоденник признається, що він не має жадного уповноваження видвигати цю кандидатуру, він теж не знає, чи ген. Айзенгавер на неї подиться, але в особі головного аліянтського полководця з часів другої світової війни він бачить єдину індивідуальність, що могла б відповісти історичним завданням президента передової країни в світі в теперішню найбільш критичну добу. Вже раніше були сильні голоси теж з боку Демократичної партії відносно кандидатури ген. Айзенгавера, хоча сам генерал досі ще цій справі не заявився.

До виборів президента Злучених Держав є ще повний рік часу і хоча вже тепер багато говориться про кандидатуру, проте ще тільки одна кандидатура зголошена формально. Це — кандидатура республіканського сенатора Тефта з Огайо, який минулого тижня заявив — як кажуть — урбі ет орбі, що він намагатиметься дістати найменування на кандидата з Республіканської партії. Хто є сенатор Тефт та які його вигляди у виборчій кампанії?

Роберт Тефт народився 1889 р. і є сином В. Г. Тефта, 27-го президента Злучених Держав. По студіях є правником і має за собою велику та довгу суспільну працю. Вже в 1917-19 рр. був дорадником Харчової Адміністрації ЗДА, в 1926 р. був спікером в Палаті Репрезентантів в 1931 р. увійшов до Сенату. Він автор відомого робітничого закону Тефта-Гартлі та від деякого часу грає справді одні з головних ролей не тільки в Республіканській партії, але й в загальному американському суспільному житті. Його коротка характеристика: чесний, інтеліґентний, енергійний та справді знаменитий в своєму знанні американського законодавства. Визнає і практикує засади чесної гри і керується радше фактами, ніж настроями чи пересудами. Проте, досі він ані в своїй публічній праці, ані у своїх виступах не мав нагоди чи не вважав за відповідне виявити чи з'ясувати вповні своє становище в міжнародних справах та їх розуміння. І це вважається одною з найбільших слабостей його евентуальної кандидатури, хоча — обстрагуючи від ген. Айзенгавера — він вважається „логічним кандидатом" Республіканської партії, як усоблення республіканської опозиції до теперішнього демократичного уряду.

Вигляди сенатора Тефта в зголошеній ним кандидатурі на номінацію й евентуально в кандидатурі на президента, якщо б його найменовано кандидатом, — що найменше проблематичні. Вони залежать насамперед від обставин, отже від інших кандидатів. Бо тоді, як він міг би мати більші вигляди в суперництві з іншими, то йому прийшлося б важко змагатись з популярністю ген. Айзенгавера. В додатку, кандидатура Тефта подвійно слаба, як ідеться про закордонну політику. Загально вважається, що республіканці провалилися в попередніх виборах головно тому, що мали опінію ізоляціоністів. Тефт мав би ще багато часу, щоб намаґатись розвіяти цю думку, але він мусів би це зробити в переконливий спосіб і справді доказати, що під цим оглядом він надається на президента Злучених Держав в таких критичних часах. Не маючи за собою відповідної закордонно-політичної „традиції", це теж не прийдеться йому легко і з цими факторами Республіканська партія напевно рахуватиметься у виборі свого кандидата.

З демократичного боку справа кандидатури ще більше не з'ясована і вона у великій мірі залежатиме від рішень та становища президента Трумана. Але з дотеперішніх міркувань і публікацій можна винести переконання, що обі головні партії, Республіканська і Демократична, цілком здають собі справу з того, про що пише „Трибюн", а саме, що наші виїмкові часи вимагають виїмкових людей на відповідальні державні пости.

Микола Чубатий.

Політичні позиції українців

Загострене міжнароднє становище та можливість війни поміж світом західньої демократії та комуністичним світом викликують тривогу серед дотеперішніх окупантів України. Найбільше нервування видно серед росіян, які бачать вже на стіні історії світу руку, що вписує кінець російській імперії. На руїнах цього дивоглядного твору, що століттями був зморою евразійського континенту, повстане новий світ вільних народів з Україною у проводі, а з ними почне також звільнений російський нарід свій сильно припізнений похід до свободи. Визволення України стане початком кінця потуги, опертої на кнуті та на охранці за царату, а на чрезвичайці та на наґані за „народної совєтської демократії".

Цей біг історії такий природний, що здавалося б людині з доровим поглядом на світ немає чого шамотатися, бож це право природи. Одначе чад імперії, як висловився І. Багряний, відбирає здоровий глузд від російських імперіялістів і їм все здається, що для твору Івана Грозного та Сталіна станеться виїмок і російська тюрма народів чудом буде врятована. На оборону московської імперії поруч стають большевики, монархісти та демократи. Всі вони переконані, що Москва — це містика світу і що її мине природний напрям розкладу імперій.

Впливова ще в Америці російська реакція мобілізує своїх приятелів, що з різних мотивів готові боронити цілість російської тюрми народів. Величезні суми, що їх дістають американські комітети для рятування цілости Росії, свідчать, що за ними стоять якісь американські капіталісти, охочі на експльоатацію українського Донбасу та на створення не одної Юзівки, як за царату, після занепаду большевиків. Керенський може їм це обіцяти, як сєнкевичівський Заґлоба дарував Нідерлянди, бо він добре знає, що українським Донбасом йому вже не господарити.

Російська реакція має теж приятелів між журналістами. Хто знає недавнє минуле низки тих американських журналістів, що опоганюють американську пресу, часто навіть із саморекламою поступової, напастливими статтями на визвольний український рух, той запримітить одно явище, що це все майже без виїмку недавні прокомуністичні попутчики. Треба тільки уважно читати репортажі з американських конґресових комісій, що досліджують, хто віддав свобідну китайську націю в руки комуністів, то між тими іменами майже без виїмку всі нам відомі противники визволення України. Це не явні комуністи, але люди з якимсь неясним політичним обличчям, якого й американська ЕфБіАй не в силі розгадати. Для прикладу тільки згадаю впливового недавно редактора одного великого нюйорського щоденника, що кілька років тому, коли прийшли перші вістки про УПА до Америки, накинувся на український підпольний рух як на бандитів, а останніми днями його особа в переслуханнях конґресових була заплямована як особа партійного комуніста.

Два роки тому один впливовий американський політик заявив, що найбільшим нещастям для Америки було б шматування Росії. Поділ Росії, говорив він в одній своїй промові, — це було б таке нещастя, що дорівнюючи з ним, теперішнє напруження відносин з Совєтами є іграшка. А по двох роках ми читаємо зізнання великих американців про того саме диплмата, як про особу, запідозрену в зв'язках з про-комуністичними організаціями та участі в політиці яка в результаті дала Америці червоний Китай. Чи є який зв'язок поміж їх реакційною протиукраїнською політикою та їх політикою на шкоду Америки, висвітлить колись історія. А поки що коло української справи розгорнена якась диявольська акція, щоб всупереч всім принципам теперішньої міжнародньої політичної моралі, всупереч всім свободолюбним засадам американського народу зберегти ярмо Москви над Україною.

Коли недавні конґресові переслухання відкривають, що на конференції в стейтдепартаменті в жовтні 1949 найкращий американський спец російських справ, теж „приятель" України, заявив перед збором 25 визначних американських політичних діячів, що Росія ніколи за час свого історичного існування не вела ніякої аґресивної війни", то справді виникає питання, чи російська справа в Америці оточена більше іґнорацією чи рафінованою облудою.

Та тих кілька прикладів не можуть на нас наводити песимізму. Навпаки це вже могікани американської реакції, що їх часто самі американці ґрунтовно критикують. Проти них вже стоять тисячі американців, що думають інакше і про саму Росію і про народи, поневолені Москвою. А поки що українська справа аж надто часто є свідомо перекручувана та затемнювана. Тому ми вважаємо потрібним перед великою маніфестаційною акцією американських українців з'ясувати українські політичні позиції, які приймають всі політично відповідальні групи одиниці — громадяни Америки і негромадяни.

Ці українські політичні позиції такі:

1) Український нарід стверджує своє право бути господарем на рідній землі на засаді нефальшованої демократії, в якій більшість населення території має право рішати про владу. Тому український нарід реклямує своє святе право відбудувати українську державу тільки на територіях, на яких він в останні мирні роки перед депортаціями та винищуванням населення творив більшість. Для національних меншин український нарід ґарантує повну громадянську рівність.

2) Український нарід понад всякий сумнів виявив уже свою волю бути самостійною нацією актами проголошення самостійної української держави 22 січня 1918 та 1 листопада 1918, як теж актом злуки всіх українських земель в одну Українську Народню Республіку 22 січня 1919. Ані одним актом український на-

(Закінчення на стороні 3)

М. Шлемкевич

ШКОЛА ЛИЦАРСТВА

(Думки з нагоди 40-річчя Пласту).

Люди нарікають, що доляр утратив ціну особливо в порівнянні з часами перед першою світовою війною. Поняття героя здевальвоване ще ґрізніше. Тому сьогодні так багато в обігу: — долярів і героїв. Геройство стало масовим у нас і в світі. Ми бачили по таборах і тепер маємо організовані товариства героїв. Маємо академії і танцювальні вечірки з смачним буфетом, улаштовані самими ж героями. Подібно і в інших суспільствах. Відпустковців із Кореї американські часописи називають гуртом героями. Так само вітають переможців у боксерських чи бейсболових змагах. Героїв сотні тисяч. — На другому кінці світу в Совєтському Союзі люди дістають писані геройські посвідки. Постала нова кляса патентованих героїв, як є патентовані лікарі, інженери, купці.

Коли держава друкує забагато грошових знаків, — кажемо — постає інфляція і гріш тратить ціну. При сучасних занадто численних випусках героїв, це рідке колись слово, що означало найвищу почесть, так само здевальвоване, обезцінене.

Доля того, що називаємо лицарством, бродила — здавалося — в протилежному напрямі. Героїв плодилося щораз більше, лицарів ставало щораз менше. Одначе дивно: — ціна їх не росла. Бо з одного боку надруковано багато героїчного краму і він сильно подешевів. З другого боку лицарський крам — виглядало — виходив із ужитку, за ним перестали питати. Тому ціна так само впала. Лицарськість стала ознакою деякої старомодности.

Бо що ж вона означає? Передовсім пошану достойности власної і ближнього, навіть коли ним був би супротивник. То ж далі означає вона чесну гру, збереження правил і моралі навіть у боротьбі, оборону правди і вірність правді. Такі вимоги лицарської гордости; самопошани.

А тимчасом навкруги України, з усіх майже сторін, оглушливо кричала нова, модна мудрість, що все дозволене і всі дороги до цілі добрі. Брехня, наклеп, підступ, — не арґумент, але крик, — коли ж можливо, то і постріл у темряві: — все це поки ще немає сили. А потім масове насильство, пацифікації, концентраки, терор аж до народовбивства, — коли вже влада в руках.

Така лжемудрість і її жорстока практика пристосовувалася ворогами до нас. І це мусіло кинути тінь на українське життя.

Але промінем серед ночі блистіла вірна собі постава нашої школи лицарства: — Пласту. В цій школі незрадно визнавалися правда і чесність у грі і боротьбі, в ній завсіди славилася лицарська постава як ідеал. Життя давало Пластові різноманітну долю. Окупанти припиняли його отверту діяльність. І зацікавлення і любов молоді не завсіди горіли рівним, високим полум'ям. Але завсіди залишалося ядро, вірне лицарському прапорові і берегло святий огонь школи.

Сьогодні Пласт святкує 40-річчя існування. Коли б ми вважали Пласт ювілятом, що серед почестей сходить із кону життя, ми могли б закінчити лестощами. Але ми переконані, що саме тепер перед Пластом особливо велике і почесне призначення для нашої розкинутої по всьому світу спільноти. Тому самим похвальним кадилом вдоволятися Пластові не личить. Він мусить отвертими очима і тверезо проглянути пройдений шлях. Були в ньому високі злети, — і як у всьому людському, були приниження. Були поважні успіхи і були прогаяні нагоди добрих пластових діл в трагічні роки великої мандрівки і душевних блукань, в роки особливих потреб нашого викинутого з батьківщини суспільства.

Пласт посвячує два власні доми: — в ЗДА і в Канаді, серед найбільших українських зосереджень поза межами України. Коли б ці доми були домами заслуженого спочинку після праці, ми розмаїли б їх цвітучими вінками признань і бажаннями тихого спокою. Але ми вважаємо пройдених 40 років не кінцем, але тільки початком пластової історії. Тож щиро вітаючи осяги, хотіли б ми звернути увагу і на їх небезпеки. Немає нічого ґрізнішого для дальшого росту, як самозакохане заспокоєння. А скільки саме в Пласті сильних покус втопитися в філістерстві обрядовости! Скільки заманливих можливостей замкнутися в своїх гарних звичаях, щоб не чути болючих питань життя! Яка покуса проголосити невтральність супроти тих питань, щоб самозадоволено розмотувати свої власні вузлики в своїх власних домах!

Але українське суспільство вірить Пластові і вірить його проводові. Пласт мине небезпеки! І суспільство радіє разом із пластовою громадою новими здобутками — домами, що напевно стануть осідками найпотрібнішої сьогодні школи молодого українського лицарства. Воно ж мусить прийти на зміну сучасній, роздертій унутрі, провідній верстві. Суспільність вірить, що пластовий провід свідомий свого відповідального завдання. Йому ж дані золоті ключі будучини. Виховане Пластом нове лицарство має в час страшної девальвації, страшного обезцінення всіх цінностей і самої людини — привернути в своєму середовищі і потім в цілому суспільстві пошану правди і чесности, привернути ціну людині і справжньому героїзмові, ціну достойного людського життя. Українство чекає від Пласту виховання лицарства свободи і порядку, тих основ справді вільної і самостійної державности.

Українське суспільство так хоче, так прагне вірити, що Пласт виконає своє призначення.

Ів Керницький.

ДЕРБИ В ЗАКАМАРКАХ

4)

Бурхливі оплески рясним гомоном залили ввесь стадіон: 1:0 для місцевих! Добігає 45 хвилин змагань другої половини. Суддя, п. Рогалик, дивиться на годинник і відсвистує кінець змагань. Перемога! Перемога!

Між населенням — неописана радість! Люди шаліють з утіхи! Неймовірне пожвавлення на трибунах (читай на перелазах і на вербах). Змагуни-переможці цілуються, обіймаються, потім цілують та обіймають героя змагань і найкращого змагуна на грищі — бичка тітки Павлихи. Дядько Охрім, симпатик клюбу, кидає шапкою до землі, обіймає та цілує тітку Павлиху й о. Григорія. Під радісні вигуки публіки, під невгаваючі, заслужені оплески, футбольна команда села Закамарків, як безсумнівний мистець повіту, покидає стадіон.

III.

На тому, що вгорі сказано, можна б, очевидно, цей скромний наш репортаж із дербів у с. Закамарках за футбольне мистецтво Реп'яхівського району закінчити. Гості виграли заслужено, без усяких там „махльойків", не при зеленому столику, а на грищі, по завзятій боротьбі, і про їхню перемогу не може бути жадних „але"...

Але, власне, гості, позбиравшись з важким трудом докупи, розтираючи потовчені боки, на превелике зчудування місцевих спортових кіл, були зовсім протилежного погляду. Вони зараз таки зложили формальний протест на руки представника Окружного Спортового Союзу, п. Рогалика, домагаючись не більше, не менше, як уневажнення змагань. (!).

Ми одержали відпис протоколу з тих бурхливих змагань і можемо запізнати наших читачів і з тим протестом.

1. Гості взагалі протестують і засадничо виступають проти включення до складу дружини 12-го змагуна, що противиться міжнародній футбольній конвенції; зокрема гості протестують проти включення до складу дружини противника змагуна заграничної породи, який грає чотирма ногами, а рогами так сильно розбиває, що „най го ясний шляк трафить"! (цитуємо дослівно).

2. Якби навіть погодилися з тим, щоб у барвах команди с. Закамарки виступав на „беку" бичок тітки Павлихи, то, власне, в цих фінальних змаганнях він ще не міг брати участи, бо не був формально затверджений Окружним Спортовим Союзом. (Принаймні не було цього проголошено в пресі).

3. Вимагається на майбутнє, щоб господарі перед змаганнями прочистити стадіон від корв'ячих залишків, бо в противному випадку, поминаючи всяку естетику, спортовий майдан переміняється в совганку, змагуни раз-у-раз падають і плямлять собі штанята, на які, чейже, ввесь нарід складає національний податок.

Особливо пристрасно (вже не письмово, а усно) накинулись були гості на героя тих змагань і найкращого змагуна на грищі — бичка тітки Павлихи. Капітан команди, Кирило Варениця, заявив просто без обиняків, що другим разом принесе з дому фльоберт і застрілить цього красого бика, як руду суку.

Але в обороні бичка виступила зараз правна його посідачка, тітка Павлиха, дуже поважна в селі ґаздиня, член Братства Доброї Смерти.

— Зась вам до мого бичка! — заявила рішуче тітка Павлиха. — Самисте собі, каже, напитали біди, а тепер на бичка спихаєте. Повдягалися в червоні светри, гей опирі, та й гонять по оболоні! А мій бичок, аби здоровий, на Покрови буде йому два роки, страшенно не любить червоного, бо то червоні хотіли на континґент його взяти. І з того часу він не терпить на прохід всього, що закрашене на червоно.

Представник Окружного Спортового Союзу, пан Рогалик, ледве-ледве втихомирив розгарячковані уми.

— Я, панове, сказав цей представник, являюся на цьому терені в пів-офіційному характері. Я, каже, міняю свій старий, але ще добрий плащ за масло, хоч можу теж, евентуально, заміняти за інший рід товщу, от, скажім, наприклад, за такий смалець. Я зроблю все можливе, щоб вияснити справу на черговому засіданні. Хоч, з другого боку, справа комплікується тим, що тут входять в гру ідеологічні моменти: бичок тітки Павлихи стоїть принципіяльно на ворожому становищі до III-го Інтернаціоналу, а його нинішній шляхетний відрух був спонуканий тим, що команда села Димайміхи виступила в зненавиджених населенням червоних кольорах. Все ж, якби до цього факту не підходити, я, каже, можу заміняти плащ і за солонину.

...Отак, покищо, заіснував такий факт, що футбольне мистецтво Реп'яхівського району ще остаточно не вирішене. Можливо відбудуться ще треті змагання, без участи публіки і бичка - принципіяліста.

(Закінчення).

Лев Ясінчук

ЮВІЛЕЙ ДУХА

У СІМДЕСЯТЛІТТЯ „РІДНОЇ ШКОЛИ"

2

Велику заслугу добула собі „Рідна Школа" видавництвом першого на Україні й довгий час одинокого українського педагогічного журналу „Учитель", що виходив від 1889 р. до першої світової війни 1914 р. Журнал містив статті не тільки на теми шкільні й виховні, але й писав про найновіші наукові здобутки та про становo-вчительські справи всіх країв світу, всіх культурних народів. Поміж авторами подибуємо такі світлі імена, як О. Кониського, Б. Грінченка, І. Франка й М. Грушевського. На зміну „Учителеві" прийшов більший ілюстрований журнал „Рідна Школа" з подібним змістом, як „Учитель", що виходив до дня упадку інституції. В 1910 р. почала „Рідна Школа" видавати перший на Україні дитячий журналик „Дзвінок", що виходив до першої світової війни. Крім того друкувала „Рідна Школа" у своєму видавництві велику кількість дитячої літератури, наукових і белетристичних творів, якими брала участь навіть у виставі дитячої літератури, що відбулася в Петербурзі 1913 р. та у виставі в Одесі 1912 р."

Великого діла довершила „Рідна Школа" уладженням Першого Українського Педагогічного Конґресу в 1936 р. та Першої Педагогічної Вистави у Львові 1938 р. Як Конґрес, так і Вистава викликали велике захоплення як серед українських наукових кол, так і серед звичайного громадянства великий підйом та одночасно непритаєну зависть у поляків, що хоч мали в руках державні засоби й можливості — на ніщо подібного не здобулися.

Дошкільне виховання (дитячі садки) — це була українська спеціяльність, організована на своїх рідних зразках і потребах. Тому не диво, що український підручник п. н. „Українське дошкілля" Льва Ясінчука, виданий „Рідною Школою був завжди під руками дотичного керівника тією ділянкою а навіть у польській шкільній центральній владі, так званій „Шкільній Кураторії".

Хто не мав нагоди особисто спостерігати тієї велитенської роботи, той напевно буде дивуватися, як це можна було осягнути! Прецінь такий дорібок мусів коштувати суми грошей. Так, дійсно: бюджет „Рідної Школи" досягав висоти бюджету малих европейських держав. Цю роботу можна було виконати тільки суцільною організацією, що вчила народ твердости, неуступчивости й завзяття. Весь край, від Збруча аж по Краків, був засипаний 2.074 місцевими „Кружками Рідної Школи", яких діяльність пов'язували 30 Повітових Союзів Р. Ш., а все це під кермою центральної Головної Управи Рідної Школи у Львові. Тих „Кружків" було б ще більше, якщо б польська державна влада була не зужитковувала майже половини своєї енергії на те, щоб українських організацій під усякими можливими видами не допустити.

В Кружках Р. Ш. гуртувалося 103.338 членів (1939 р.) і 96 членів-добродіїв (з них 79 з Америки). Цей рід членства набували ті громадяни, що зложили для „Рідної Школи" одноразово щонайменше 50 долярів. Членство враз з моллоддю становило вже поважну, бо близько 200-тисячну армію свідомих українців. Духовий зв'язок з „Рідною Школою" осяювали такі імена її почесних членів, як Юліян Романчук, Іван Нечуй-Левицький, Микола Лисенко, Олександер Кониський, Іван Франко, Степан Ковалів і деякі інші.

Провадили в „Рідній Школі" як голови найзамітніші, ідейні й віддані справі української школи найзамітніші громадяни. Замітне, що не зважаючи на постанову статуту „Р. Шк.", що голову вибирають кожного року — за 58 років її існування змінялися голови всього 19 разів і то після смерти останнього, або коли він з якихось причин рішучо відмовився. Деякі з них були вибрані поновно після кількох років перерви. Найзамітнішими головами були Микола Заячківський, Іван Ганушевський та Ілля Кокорудз. Перший з них доказав неймовірного діла — зрівноважив бюджет „Р. Шк.", другий — своєю енергійною впертістю зорганізував „Перший Педагогічний Конґрес", що дав тверді основи й безліч різноманітного матеріялу для української національної школи, й Педагогічну Виставу. А вже просто безсмертним залишиться в історії шкільництва голова „Р. Шк." Ілля Кокорудз. Він не тільки обороняв твердо, завзято й рішучо та з гідністю права української школи на Західній Україні, але й залишив завіщання з пляном будинку на дівочу гімназію у Львові і стільки грошей, скільки буде ця будова в даний час коштувати. Постанову завіщання здійснила негайно його ВП. Дружина, здвигаючи зразкову будівлю української школи й наповнюючи її модерним інвентарем. Найздібніші правники мозолилися, щоб забезпечити цей будинок на віки за „Р. Шк.". Та нічого не помогло: прийшли большевики й забрали так, як величаві шкільні будинки „Р. Шк." у Львові, Яворові, Дрогобичі, Станиславові, Рогатині, Чорткові й ін.

Історія „Рідної Школи" — це історія культурних змагань українського народу на Західній Україні, це українська Голгофа й заразом заповідь Воскресення. Які моменти розвитку переживав весь український народ, такі самі ступні переходила „Рідна Школа". Вона була віддзеркаленням, а то й беззаперечним провідником своєї доби в ділянці шкільництва й виховання .Вона віддшукала з нашої національної минувшини й видобула на верх припорошену віками забуття свою рідну загублену шкільну традицію та шкільну історію, як скромна вона не була. Вона перетоплювала минувшину з теперішністю в одну природно-історичну гармонійну цілість і на тій основі будувала ідеал рідної школи, витворюючи свої питомі рідні дисципліни шкільного навчання й виховання. До часу заснування „Рідної Школи" — українська школа; це була школа австрійська, польська, російська, мадярська. Наші педагоги — це були Ратке, Базедов, Пестальоцці, Шлясрмахер, Коменський, Пірамович, Конарський, чи Ушинський. Щойно „Рідна Школа" навчила народ, що своя школа й національне виховання мусить виростати з духа власного народу. „Виховання народу мусить виростати з традиції, з культурного стану народу, мусить корінитися в характері, привичках народу, інакше це буде даремна страта часу й сил. Нове виховання потребує нових учителів, а цих не може нарід виписати собі із загранниці" (Іван Франко — „Хома з серцем і Хома без серця").

(Продовження буде).

ПОНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАЦІ НА ПРОТОКАХ

Царгород. — Українці в Туреччині, попавши не з їх провини в тяжку матеріяльну біду (про що вже докладно знають всі наші активні чинники й наша преса по цей та той бік океану), не покинули бажання за всяку ціну продовжувати так необхідну тепер, як ніколи, працю на самій передовій щодо України позиції — на Протоках, — на шляху в наше Чорне Море, й виробили Плян поновлення Української Праці в Туреччині (теж добре відомий всім нашим угрупованням по цей бік залізної заслони, та й в більшості точок його ухвалений всіма: як нашими, так і турецькими чинниками).

Поновивши зараз зв'язки з Редакціями найбільших та й найвпливовіших в Туреччині й на всьому Близькому Сході турецьких часописах, наші брати, під керівництвом старого Голови У. Г-ди в Туреччині — п. Сотника Забєлли Миколи Миколайовича, розпочали працю свого Пресбюра (УПБТ) передаванням до декількох органів тур. преси докладних статтів з необхідними фотознимками.

В часописі, що виходить у місті Царгороді вже XXVI рік французькою мовою п. з. „Ля Репюблік" (ч. 9630 з дня 15. 9. 1951) ми вже бачимо велику статтю під заголовком: — „Поза залізною заслокою". Перші документи, що ілюструюдь повстання в Україні".

Знимку стор. 2-гої того часописа робимо для наших читачів, щоб вони побачили й зрозуміли можливості й вагу Української Праці на Бл. Сході взагалі, та на Протоках зокрема.

Використовуючи нагоду, дуже просимо всю Рідну Вільну Пресу надрукувати це повідомлення, а Вищих Наших Політичних Чинників — прискорити допомогу братам в Туреччині, щоб їм якнайскорше позбутися великих боргів, що сталися, як вже всім відомо, під час рятунку й втримання помешкань, в яких містяться наші інституції в европейській частині м. Царгороду.

Організації, які бояться позичити надсилкою цілої суми грошей для врятування братів від сусідів в Туреччині, просимо надсилати допомогу частками й чеками так званого „Експрес-Банку" (для туристів) в поручених листах летунською поштою на постійну українську адресу в Туреччині: Українiян Рельєф Коміттее ін Тюркен c/o Каптен ЗАБЄЛЛО Нікола н. — Бейоглу, П. К. 2224, Істанбул, Тюркен, так і надсилкою для праці й складання книжки про Україну та її Збройну Боротьбу за Незалежність літератури й усієї Нашої Вільної Преси (**Під увагу Хв. Редакціям що не мають зв'язків з У. Г-дою в Т-ні**) для посилення на Протоках Української Праці.

Г. К.

Політичні позиції українців

(Закінгення зі сторони 2)

рід не відкликав своєї виявленої волі, навпаки проти московської влади над центральними, північними, південними і східніми землями, проти польської влади над західніми землями український нарід завзято боровся. В обороні своєї політичної волі він продовж 30 літ приніс мільйони жертв.

3) Спірні питання про кордони з своїми сусідами український нарід вирішуватиме шляхом плебісциту, переведеного серед місцевого населення спірної території.

4) Українська Соціялістична Радянська Республіка охоплює основні та безсумнівні українські території, що, по нині зберігаючи формально характер української держави, були насильно влучені в склад Совєтського Союзу та мають уряд не з волі народу, а уряд накинений Москвою. Встановлення демократичним порядком народнього уряду в Україні було б найпростішою розв'язкою української справи після ліквідації большевицької влади.

5) Форма внутрішнього ладу української держави — це справа виключно самого населення України. Вважаючи на старі демократичні традиції українського народу, ми певні, що цей лад буде глибоко демократичним та народоправним. Беручи до уваги традиційну релігійність українського народу, ми певні, що Україна буде християнською нацією, яка відкине безбожництво комуністичне чи капіталістичне. Український державний шлях буде накреслений віковою традицією українського народу та його актуальними потребами; свобода людини, свобода віри та політичних переконань будуть постійно шановані.

6) Український нарід бажає добросусідських відносин із стоїми сусідами, ліберального обміну культурними та економічними добрами. Він не виключає вступлення України в якийсь конфедеративний союз із своїми сусідами чи до об'єднаної Европи, одначе про це може вирішити тільки цілком звільнений та суверенний український нарід своєю вільною волею. Історичний досвід навчив український нарід, що накидувана федерація України з кимнебудь була б рівнозначною з поневоленням України.

7) Український нарід відмовляє права комунебудь щонебудь рішати в справах суверености української нації із застереженням міжнародних обмежень, які Україна прийняла, стаючи членом Об';днаних Націй.

З'ясовуючи оці політичні позиції українського народу, слід ствердити, що їх приймає український нарід в краю та на еміграції. Супроти діяльности в західнім світі політичних організацій сусідів України, чи навіть американських орґанізацій українці поза Україною ставляться байдуже у свідомості, що вони не матимуть ніякого впливу на природний напрям нової історії східньої Европи. Американські українці, як громадяни Америки так і однокровні брати українців в Україні та поза Україною, вважають, що визволення України — це найкраща реалізація ідеалів Американської Декляраціі Незалежности, Вільсонівського права про самоозначення народів та Атлянтійського Чартеру з останньої війни. Ці свої переконання американські українці маніфестують перед своїми співгромадянами неукраїнського роду, перед американською громадською думкою та перед американським урядом. Америка здобуде собі історичну приязнь українського народу, коли поможе йому встановити в Україні владу з волі народу.

ВІДГУКИ ДНЯ

„ДАВН ТАВН"

Була собі у Львові Руська вулиця. Може триста кроків мала, може менше, але важна була вулиця. Зіпхалися були в ній укранці, як оселедці в бочці. Де яка установа, де яке товариство — все на Руській. І Волоська церква, і Ставропігія, і „Просвіта" (одним боком), і „Дністер" (теж одним), і „Карпатія", і Червона Калина, „Новий Час", і „Ризниця" з ризами, і „Достава" (теж з ризами), і навіть „Діло" одними вікнами на Руську дивилося, бо мусіло знати, що в нашому світі гувати.

Ясна ріг, був там і шинок, Фукс його тримав, що знав краще наших визнагних людей, як вони себе самих.

Після першої світової війни погала Руська вулиця тратити своє значення. „Карпатія" виповзла на Ринок, „Центросоюз" розсівся на Зіморовига, „Маслосоюз" вирвався аж під Головний Двірець, а Ревізійний Союз купив кам'яницю при самім парку і всьому Львовові доказував, що українці також потребують свіжого повітря.

Руська вулиця присіла, і як би не недільні збіговища під Волоською, то була б зовсім підупала. Рятував підтоптану вулицю ще львівський „давн-тавн" з „Народною Торгівлею" в Ринку, „Бесідою" в „Народнім Домі" на Рутовського та зі священигим банком на Домініканській.

Здавалося мені, що ніде на світі, в ніякому місті не знайду вже подібної вулиці, як була Руська, і такої околиці, як була її околиця.

А тимгасом . . .

Коли зайду на „давн тавн" у Ню Йорку, то здається мені, що я у Львові. Чи ж Сьома вулиця не львівська Руська (принаймні від елевейтора до 2. Евені!)?! Чи св. Юр у Ню Йорку не Волоська у Львові (натовпом під церквою, не архитектурою!) !? Чи по сьомовулигних закамарках не попритулювались різні товариства як на Руській, у Львові?!

Навіть шинок подібний і так само напроти церкви, щоб вірні, після набожних співів, мали де горло прополокати. Щоправда він брудніший від Фукса, але й нюйоркський „давн-тавн" брудніший від львівського.

Розмови під церквою дещо різняться, але не дуже.

Там:

— Радикали знов крутять.

— Не радикали, а ундисти.

Тут:

— Бандерівці, як звигайно, в опозиції.

— Не „як звигайно", а тим разом.

Там:

— Директор мені одне слово, а я йому два . . .

— І викинув?

— Кого? Мене, старого урядовця?! .

Тут:

— Бос до мене, а я за щітку!

— І по джабі.

— Що-о? Мене, старого юнійника?! .

І тому подібне.

Сусідні райони теж подобають на львівські. А восьма!? А шоста!? А навіть готирнадцята!? .

А вже Літературно-Мистецький Клюб — крапля в краплю львівська „Бесіда". Особливо так званим „тойлетом". Треба мати при собі план дому, дві коробки сірників і калоші.

Збори на „давн тавнах" бувають дуже балакливі.

Казав мені один старий еміґрант:

— Українці не повинні робити зборів у своїх залях. Треба робити в якомусь елегантному приміщенні. Публіка тоді ніяковіє, менше балакає і загалом . . .

Трохи так, трохи ні. Ось ЗУАДК робив збори в дуже гарнім приміщенні, аж на 19 поверсі, а народ так забалакався, що мало не забув, гого властиво з'їхався.

Психіка — велика ріг!

Галактіон Чіпка.

НАШ КУЛЬТУРНИЙ РЕФЕРЕНДУМ

Проголошуємо дальшу листу тих, які своїм замовленням на новий суспільний тижневик літератури, мистецтва і культури, що має появлятися як недільне видання „Свободи" від початку наступного року, виявили своє бажання піддержати наш суспільний культурний проґрес.

Листа ч. 5.

Антипенко Іван
Авраменко П.
Бабюк Теодор
Баранецький Володимир
Баранюк Юліян
Базилевич Дмитро
Базилевич Б., д-р
Березюк В.
о. Берик А.
Билів Володимир
Цюк Ярослав
Чировська Іванна
Данилюк Іван
Дольницький А. А.
Дончук З.
Дубицький Юліян
Дзівак Іван
Федорович Стефанія
Горбанюк Володимир
Гуля Петро
Гаюк Гліб
Гасцький Юрій
Гарматій Микола
Гайдак М. Г.
Герец Олекса
Гевко Михайло
Іваш Л.
Іващук Василь
Яременко Михайло
Ярмак Петро
о. Кашуба Михайло
Касянчук Надія
Кісіль Михайло
Климишин Олена
Кливак Модест
Кобринський Василь
Кочи С., д-р
Коцюбко Іван
Кондревич В.
Копач Осип
Королик Андрій
Коренець Анна
Корибут Іван
Косоноцький Роман
Кучма Мирослав
Кулакевич Юрій
Кулинський Петро
Кулицький Микола
Куропась Степан
Кушніренко Микола
Лазута Василь
Лев Василь
о. д-р Левицький Володимир
Лінинський Микола
Ліщинський Михайло
Теслюк Михайло
Лоза М.
Любинський Лев М.
Майборода Гриць
Малюк Тихон
Малинівський Михайло
Марцінук Осип
Маркевич Михайло
Мельник Іван
Мельник Петро
Мельникович Юрій
Меронек Іван
Мінський Михайло
Мостова Дарія
Недільський Богдан, д-р
Нестюк Д.
Новошицький Степан
Олексюк Володимир
Олесницький Богдан, д-р
Онишкевич Любомир
Оверко Іван
Паньчук Ярослава
Папенко Б.
Петрів Ярослав В.
Плятош В. Д.
Пилишенко Василь
Решетило Ольга
Рубель Степан, д-р
Рудавський Лев
Рудник А.
Сентий Михайло
Середа Василь
Серговський Іван
Сірий Іван
Скробко Олекса
Смолій Іван
Сташків Михайло
Стефанський Микола
Свищук Юрій
Шатун Петро
Шнур А., д-р
Шумелда Олеся
Тарнавський Остап
Тарнович Юліян
о. Ткачук Іван

● РОЗШУКИ ●

ІВАН ЯРИКІВСЬКИЙ-СОКОЛЕНКО прошу ласкаво зголоситись в особистій справі на адресу:
ЯНКІВСЬКА СОФІЯ
4318 Wayne Ave., Phila. 40, Pa.

Шукаю **ФЕДЯ БАРАНА** з Заболотовець, повіт Жидачів. В 1919 році перебував у Дітройті.
MERENIUK HRYHORIJ
Caixa Postal, 137
Curitiba — Parana Brazil.

ПОДЯКА.

Вельмишановному
п. Д-рові Ярославові
І. МАКАРУЩІ
в Ню Йорку, складаємо сердешну подяку за солідну лікарську, як теж батьківську опіку при народженні нашого синка Ярослава Андрія.

Інж. Святослав і Ірина ЛЕВИЦЬКІ.

ДОПОВІДЬ

В суботу 27 жовтня о год. 6 вечора в льокалі НТШ доповідь проф. Ситон Гол університету, д-р О. Андрушкова на тему: **Про одну проблему з теорії поліномів.**

ВИСТАВКА КВІТІВ У КИЄВІ

На схилах Дніпра у Києві влаштована виставка квітів. В центрі виставки з килимових квітів висаджено портрет Сталіна, навколо голови „вождя" зображені мирні білі голуби з лавровими галузками. Звичайно, ця декорація ні стільки не ушляхетнює „отца народів" бо кожен громадянин замість невинних цих голубочків бачить кривавих двоголових орлів з атомовими бомбами в пазурях.

Вступайте в члени У. Н. Союзу

ТАРЗАН, ч. 2705. Ларсон приносить вістку

У таборі Варрика, поділено припаси на особисті пакунки і втримувано напоготові все для продовження походу, коли Ларсон, вичерпаний із сил і потовчений, вкотився до табору.

„Під час буревію" — пояснював Ларсон, — „Я приловив тубільців на крадіжі припасів. Я пробував їх спинити, одначе вони обскочили мене й..."

„... забрали мене з собою" — продовжував ловець. „Сьогодні ранком вони накинулися на мене знову. Коли я піднісся, вони щезли".